

مقایسه همبسته‌های شخصیتی صفات ماکیاولیایی، خودشیفتگی و ضداجتماعی (مثلث تاریک شخصیتی) در الگوی سه‌عاملی

علی محمدزاده^۱، احمد عاشوری^۲

۱- دکترای روانشناسی، دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۲- دکترای روانشناسی بالینی، استادیار، گروه روانشناسی بالینی، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روانپزشکی تهران)، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران.

چکیده

تاریخ دریافت: ۲۰ دی ۱۳۹۵

تاریخ پذیرش: ۰۸ آبان ۱۳۹۶

هدف سه شخصیت ماکیاولیایی، خودشیفتگی و ضداجتماعی، مثلث تاریک شخصیتی شناخته می‌شوند. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه آن‌ها با الگوی پنج‌عاملی شخصیت انجام گرفت. این پژوهش از نوع همبستگی بود.

مواد و روش‌ها جامعه آماری تحقیق حاضر عبارت بود از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه پیام نور تبریز. از بین آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۲۰۳ نفر و با در نظر گرفتن توزیع جمعیتی به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شدند. آزمودنی‌ها به پرسش‌نامه‌های شخصیت ماکیاولیایی، پرسش‌نامه شخصیت چندمحوری بالینی میلون-۲ و شخصیت آیزنک پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از روش تحلیل رگرسیون چندمتغیری تحلیل شدند.

یافته‌ها شخصیت ماکیاولیایی با روان‌آزرده‌گرایی ($r=0/46$ ، $P<0/01$) و روان‌پریشی‌گرایی ($r=0/32$ ، $P<0/01$)، شخصیت خودشیفته با روان‌پریشی‌گرایی ($r=0/17$ ، $P<0/01$) و برون‌گرایی ($r=0/17$ ، $P<0/01$) و شخصیت ضداجتماعی با روان‌پریشی‌گرایی ($r=0/43$ ، $P<0/01$) و روان‌آزرده‌گرایی ($r=0/43$ ، $P<0/01$) رابطه مثبت نشان داد.

نتیجه‌گیری وجه مشترک شخصیتی مطابق الگوی سه‌عاملی در مثلث تاریک شخصیتی روان‌پریشی‌گرایی است.

کلیدواژه‌ها:

ماکیاولیایی، خودشیفتگی، شخصیت ضداجتماعی، اختلالات شخصیت

مقدمه

دیگران که متأثر از فقدان اخلاق عرفی در آنان است، مشخص می‌شوند [۴، ۵]. کریستی^۶ و گیس^۷ [۶] برای اولین بار به نقش باورهای ماکیاولیستی در ارتباطات اجتماعی اشاره کردند و از آن پس اصطلاح ماکیاولیسم در پژوهش‌های علوم اجتماعی و روان‌شناسی به کار گرفته شده است.

کریستی و گیس با این اعتقاد که باورهای افراد، شالوده تعاملات اجتماعی آنان را پی‌ریزی می‌کند و در واقع نگرش‌های خاص درباره طبیعت انسان، چگونگی رفتار با دیگران را تحت تأثیر قرار می‌دهد، به شناسایی عوامل ایجادکننده تفاوت‌های فردی در ارتباطات اجتماعی کمک شایانی کردند. آن‌ها معتقدند افراد ماکیاولیایی چهار ویژگی مهم دارند: ۱. فقدان عاطفه بین‌فردی در روابط بین‌فردی، ۲. فقدان نگرانی درباره اخلاق عرفی، ۳. فقدان

در بین شخصیت‌های بی‌زاری‌آور اجتماعی^۱ که کووالسکی^۲ [۱] به آن‌ها اشاره کرده است، سه شخصیت از نظر پژوهشی توجه بیشتری را به خود جلب کرده‌اند: ماکیاولیایی^۳، خودشیفتگی^۴ و ضداجتماعی^۵ [۲].

«شخصیت ماکیاولیایی» مفهومی است که در سال‌های اخیر، پژوهشگران به ویژه در حوزه شخصیت به آن علاقه نشان داده‌اند [۲]. افراد با ویژگی‌های ماکیاولیایی زیاد همراه با بهره‌کشی‌های بین‌فردی از قبیل تملق و چاپلوسی، فاصله‌گیری عاطفی با

1. Socially aversive
2. Kowalski
3. Machiavellianism
4. Narcissism
5. Psychopathy

6. Christie

7. Geis

* نویسنده مسئول:

دکتر احمد عاشوری

نشانی: تهران، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، دانشکده علوم رفتاری و سلامت روان (انستیتو روانپزشکی تهران)، گروه روانشناسی بالینی.

تلفن: ۶۶۵۰۶۸۵۳ (۲۱) ۹۸+

پست الکترونیکی: ahmad.ashouri@gmail.com

آسیب روانی واضح، ۴. تعهد ایدئولوژیکی کم [۷].

به دست می‌آیند. آیزنک برای آشکار کردن صفات شخصیت از تحلیل عاملی استفاده کرد و این روش را با آزمون‌های شخصیت و تحقیقات آزمایشی که دامنه وسیعی از متغیرها را دربرمی‌گرفتند، تکمیل کرد. نتیجه تلاش‌های آیزنک نظریه شخصیت مبتنی بر سه بعد است که به صورت ترکیبات صفات یا عوامل توصیف می‌شوند و می‌توان آن‌ها را عوامل برتر یا فراعامل‌ها در نظر گرفت. این سه بعد شخصیت عبارتند از: برون‌گرایی در برابر درون‌گرایی، روان‌آزرده‌گرایی در برابر ثبات هیجانی، روان‌پریشی‌گرایی در برابر کنترل‌تکانه (یا عملکرد فراخود) [۱۹].

مروری بر ادبیات پژوهشی مشخص می‌کند که همبسته‌های شخصیتی در مثلث تاریک شخصیتی کمتر مقایسه شده‌اند. در محدود پژوهش‌های صورت‌گرفته بر اساس الگوی پنج‌عاملی، پالوس^۹ و ویلیامز^{۱۰} [۲] و جاکوبویتز^{۱۱} و ایگن^{۱۲} [۱۶] گزارش کرده‌اند که صفات ماکیاولی، خودشیفتگی و ضداجتماعی با توافق جویی کم رابطه دارند. بنابراین پژوهش حاضر با هدف مقایسه همبسته‌های شخصیتی صفات ماکیاولی، خودشیفتگی و ضداجتماعی (مثلث تاریک شخصیتی) بر اساس الگوی سه‌عاملی انجام می‌گیرد.

روش

پژوهش حاضر از نوع توصیفی همبستگی است. جامعه آماری تحقیق حاضر عبارت بود از دانشجویان دختر و پسر دانشگاه پیام نور تبریز که در سال تحصیلی ۹۴-۹۳ مشغول به تحصیل بودند. از بین آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۲۰۳ نفر مطابق جدول نمونه‌گیری مورگان و با در نظر گرفتن توزیع جمعیتی به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب و با ابزارهای پژوهش آماده شدند. داده‌ها با استفاده از روش تحلیل رگرسیون چندمتغیری تحلیل شدند. ابزارهای پژوهش عبارت بود از:

پرسش‌نامه شخصیت ماکیاولیایی (Mach-IV)

کریستی و گیس [۶] به منظور سنجش ویژگی‌های ماکیاولیایی در یک طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای پرسش‌نامه شخصیت ماکیاولیایی را ساخته‌اند که ۲۰ سؤال دارد. این پرسش‌نامه از سه بعد تاکتیک‌های بین‌فردی، بدبینی به ماهیت انسان و موافقت‌نکردن با اخلاقیات مورد اجماع تشکیل شده است. در فرهنگ اصلی، پرسش‌نامه Mach-IV خصوصیات روان‌سنجی مطلوبی دارد، برای بررسی پایایی، این مقیاس روی ۹ نمونه جمعیتی اجرا شده است و میانگین پایایی آن با روش تنصیفی ۰/۷۹ به دست آمده است [۱۶]. به منظور سنجش روانی، کریستی و گیس [۶]

خودشیفتگی که یکی از مفاهیم قدیمی در روان‌شناسی به ویژه مکتب روان‌تحلیل‌گری است، امروزه نوعی اختلال در سطح بالینی و همچنین نوعی صفت شخصیتی در سطح غیربالینی شناخته می‌شود و موضوع مورد تحقیق در ادبیات پژوهشی است. خودشیفتگی سبکی از شخصیت است که با ویژگی‌هایی همچون خودبزرگ‌بینی، تخیلات افراطی درباره قدرت، زیبایی و موفقیت، حساسیت زیاد به انتقاد و احساس بی‌نظیر بودن مشخص می‌شود [۸]. خودشیفتگی با پیامدهای مثبت و منفی همراه است [۹]. برخی از پیامدهای مثبت آن عبارتند از: کاهش افسردگی [۱۰]، برون‌گرایی [۱۱]، خوشایندی اولیه [۱۲] و عملکرد بهتر در جمع [۱۳]. از طرفی، عطش توجه، اطمینان افراطی به خود و فقدان همدلی [۹] برخی از پیامدهای منفی خودشیفتگی را تشکیل می‌دهند.

شخصیت ضداجتماعی یکی از بارزترین اختلالات شخصیت است. علاوه بر سطح بیماری شناختی، این اختلال در سطح صفات شخصیتی و در بین جمعیت عمومی نیز می‌تواند خود را نشان دهد [۱۴]. اختلال شخصیت ضداجتماعی با جرم، خشونت و بزهکاری همراه است. ویژگی‌های اساسی این اختلال شامل پیشینه‌های از رفتارهای مستمر و مزمن تجاوز به حقوق دیگران است که قبل از ۱۵ سالگی آغاز می‌شود و تا دوران بزرگسالی تداوم می‌یابد. شاخص این اختلال نگرش طمع‌کارانه به دیگران است، نوعی حساسیت‌نداشتن و بی‌تفاوتی به حقوق دیگران که با دروغ‌گفتن، دزدی و تقلب کردن مشخص می‌شود [۸]. بیشتر تحقیقات انجام‌شده درباره اختلال شخصیت ضداجتماعی در بین زندانیان انجام گرفته است و پیشینه پژوهشی امروزه به تدریج به سمت مطالعه صفات ضداجتماعی در جمعیت عمومی پیش می‌رود [۱۵].

با وجود ریشه‌های متفاوت تشکیل‌دهنده، این سه شخصیت که با عنوان مثلث تاریک^۸ شخصیتی از آن‌ها نام برده می‌شود، در چند ویژگی مشترک هستند. هر سه شخصیت درجاتی از منش اجتماعی بدخواهانه همراه با گرایش‌های رفتاری برای ارتقای خود، سردی عاطفی، چندرویی و پرخاشگری دارند [۲]. بر اساس پیشینه پژوهش به ویژه در گروه‌های غیربالینی، شواهد از همپوشی بین شخصیت ماکیاولیایی، خودشیفتگی و ضداجتماعی حکایت دارد [۱۸-۱۶، ۲]. به نظر می‌رسد افراد با ویژگی‌های مثلث تاریک شخصیتی، صفاتی داشته باشند که بتوان این صفات را از نظر ویژگی‌های عمومی شخصیت بررسی کرد. سنجش ابعاد بهنجار و نابهنجار ویژگی‌های شخصیتی تاریخچه‌ای طولانی دارد. یکی از این نظام‌های معتبر، مبتنی بر خودسنجی نظریه آیزنک و دیدگاه سه‌بعدی او از شخصیت است. آیزنک معتقد بود شخصیت از صفات یا عواملی تشکیل شده است که با روش تحلیل عاملی

9. Paulhus

10. Williams

11. Jakobwitz

12. Egan

8. Dark Triad Personality

و موسوی [۲۲] ضریب پایایی EPQ-R را با استفاده از روش بازآزمایی برای شاخص‌های برون‌گرایی ۰/۹۲، روان‌آزرده‌گرایی ۰/۸۹ و روان‌پریشی‌گرایی ۰/۷۲ به دست آورده‌اند. ضرایب پایایی بازآزمایی که سازندگان اصلی آزمون گزارش کرده‌اند نیز اعدادی بین حداقل ۰/۷۶ برای شاخص روان‌پریشی‌گرایی و حداکثر ۰/۹۰ برای شاخص برون‌گرایی است [۱۹]. کاویانی و همکاران [۲۲] ضرایب روایی هم‌زمان مقیاس‌های EPQ-R را در ایران برای شاخص‌های برون‌گرایی ۰/۸۴، روان‌آزرده‌گرایی ۰/۷۳ و روان‌پریشی‌گرایی ۰/۷۵ گزارش کرده‌اند.

یافته‌ها

جمعیت شناختی نمونه تحقیق در جدول شماره ۱ نشان داده شده است. میانگین نمرات کسب‌شده در متغیرهای پژوهش در جدول شماره ۲ خلاصه شده است. به منظور بررسی رابطه ابعاد مثلث تاریک شخصیت و زیرمقیاس‌های الگوی سه عاملی شخصیت، ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون آن‌ها با یکدیگر محاسبه شد. این نتایج در جدول شماره ۳ خلاصه شده است.

به منظور تعیین دقیق‌تر رابطه و نیز تشخیص سهم متغیرهای پیش‌بین در تبیین متغیر ملاک از تحلیل رگرسیون چندمتغیره گام‌به‌گام استفاده شد. آزمون شاپیرو-ویلک عادی بودن داده‌ها و آزمون کولموگروف-اسمیرنوف خطی بودن رابطه متغیرهای ملاک و پیش‌بین را تایید کرد. ادامه تحلیل در سه مرحله انجام شد. در هر سه مرحله «الگوی سه‌عاملی شخصیت» به عنوان متغیر پیش‌بین وارد معادله رگرسیون شد. در مرحله اول

روایی همگرا و افتراقی را با استفاده از ابزارهای متعدد بررسی کردند و شواهدی دال بر قابلیت متمایزکننده و تفاوت ساختاری این مقیاس با مقیاس‌های دیگر را گزارش کردند که حاکی از روایی مناسب این مقیاس است. در پژوهش حاضر اعتبار همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۵ محاسبه شد.

پرسش‌نامه شخصیت چندمحوری بالینی میلیون-۲

پرسش‌نامه شخصیت چندمحوری بالینی میلیون ۱۷۵ سؤال دارد و ۱۱ اختلال شخصیت مطرح‌شده در DSM-IV-TR را ارزیابی می‌کند. پرسش‌نامه میلیون با جواب‌های بله یا خیر پاسخ داده می‌شود. خواجه موگهی این پرسش‌نامه را در ایران هنجاریابی کرده است [۲۰] و ویژگی‌های روان‌سنجی آن با نتایج میلیون همخوانی دارد. بر این اساس، میانگین ضرایب پایایی به روش همسانی درونی ۰/۸۵ و میانگین روایی پیش‌بین آن ۰/۸۴ گزارش شده است. با آنکه ابزار مذکور برای جمعیت‌های بالینی ساخته شده، در چند مطالعه با گروه‌های غیربالینی نیز به کار برده شده است [۲۱]. در پژوهش حاضر از زیرمقیاس‌های شخصیت خودشیفته و ضداجتماعی این پرسش‌نامه استفاده شد.

پرسش‌نامه شخصیتی آیزنک فرم تجدیدنظر شده (EPQ-R)

این پرسش‌نامه ۹۰ سؤال دارد و برای سنجش شخصیت در سه بعد روان‌آزرده‌گرایی، برون‌گرایی و روان‌پریشی‌گرایی در دامنه سنی ۱۶ تا ۷۰ سال استفاده می‌شود. این پرسش‌نامه با جواب‌های بله یا خیر پاسخ داده می‌شود. در ایران کاویانی، پورناصح

جدول ۱. مشخصات جمعیت شناختی نمونه تحقیق

تعداد	درصد	میانگین سنی	انحراف استاندارد
۱۴۵	۷۱/۴	۲۸/۱۷	۷/۴۵
۵۸	۲۸/۶	۳۱/۵۳	۷/۶۳
۲۰۳	۱۰۰	۲۹/۱۰	۷/۶۳

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران

جدول ۲. میانگین نمرات کسب شده و همبستگی‌ها در متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین (انحراف معیار)
شخصیت ماکیاولیایی	۳۲/۲۸(۷/۱)
شخصیت خودشیفته	۱۵/۰۱(۳/۵۳)
شخصیت ضداجتماعی	۷/۱(۳/۵۲)
روان‌آزرده‌گرایی	۱۰/۶۴(۵/۲۱)
برون‌گرایی	۱۳/۰۳(۳/۵۴)
روان‌پریشی‌گرایی	۳/۵۸(۲/۱۹)

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران

جدول ۳. ماتریس ضرایب همبستگی بین ابعاد مثلث تاریک شخصیت و زیرمقیاس های الگوی سه‌عاملی

مؤلفه‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱- شخصیت ماکیاولیایی						
مثلث تاریک شخصیت						
۲- شخصیت خودشیفته	۰/۱۵*					
۳- شخصیت ضداجتماعی	۰/۳۳**	۰/۴۳**				
۴- روان‌آزرده‌گرایی	۰/۴۶**	۰/۱۱	۰/۳۳**			
الگوی سه‌عاملی شخصیت						
۵- روان‌پریشی‌گرایی	۰/۳۳**	۰/۱۷*	۰/۴۳**	۰/۴۱**		
۶- برون‌گرایی	۰/۲۳*	۰/۱۷*	۰/۰۶	۰/۲۱**	۰/۱۷*	

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران

* $P < 0.05$ ، ** $P < 0.01$

جدول ۴. تحلیل رگرسیون متغیر شخصیت ماکیاولیایی بر الگوی سه‌عاملی شخصیت

گام	متغیر پیش‌بین	R	R ²	F	Sig.	B	b	t	Sig.
اول	روان‌آزرده‌گرایی	۰/۴۶	۰/۲۱	۵۵/۳۲	۰/۰۰۱	۰/۶۳	۰/۴۶	۷/۴۳	۰/۰۰۱
دوم	روان‌آزرده‌گرایی	۰/۴۸	۰/۲۳	۳۱/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۵۴	۰/۳۹	۵/۸۸	۰/۰۰۱
	روان‌پریشی‌گرایی					۰/۵۱	۰/۱۵	۲/۳۵	۰/۰۲

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران

نشان می‌دهند.

نسبت معنادار F در **جدول شماره ۴، ۵، ۶** نشانگر ارتباط معنادار بین متغیر پیش‌بین و ملاک است. مطابق اطلاعات **جدول شماره ۴**، از بین عوامل سه‌گانه الگوی سه‌عاملی شخصیت، عامل‌های روان‌آزرده‌گرایی و روان‌پریشی‌گرایی توان لازم برای ورود به معادله رگرسیونی برای تبیین شخصیت ماکیاولیایی را دارند. ضرایب حاصل از نتایج تحلیل رگرسیونی حاکی از آن است که در گام اول ورود متغیر روان‌آزرده‌گرایی به‌تنهایی می‌تواند ۲۱ درصد تغییرات شخصیت ماکیاولیایی را پیش‌بینی کند. در گام دوم، ورود متغیر روان‌پریشی‌گرایی می‌تواند این مقدار را به ۲۳ درصد ارتقا دهد.

مطابق اطلاعات **جدول شماره ۵**، از بین عوامل سه‌گانه الگوی

«شخصیت ماکیاولیایی»، در مرحله دوم «شخصیت خودشیفته» و در مرحله سوم «شخصیت ضداجتماعی» به‌عنوان متغیر ملاک وارد معادله رگرسیون شدند.

در هر سه مرحله به علت تعدد متغیرهای پیش‌بین، فرض هم‌خطی بودن چندگانه برای سنجش استقلال متغیرهای پیش‌بین بررسی شد. نرم‌افزار شاخص تحمل و شاخص عامل تورم واریانس را به دست داد. میانگین شاخص تحمل متغیرها برای مراحل اول، دوم و سوم به ترتیب حداقل ۰/۸۳، ۰/۹۶ و ۰/۸۳ و شاخص عامل تورم واریانس به ترتیب حداقل ۱/۲، ۱/۰۴ و ۱/۲ محاسبه شد. از این رو می‌توان پذیرفت که متغیرهای پیش‌بین از یکدیگر مستقلند و هم‌خطی بودن چندگانه اتفاق نیفتاده است. **جدول ۴، ۵ و ۶** نتایج مراحل سه‌گانه تحلیل را

جدول ۵. تحلیل رگرسیون متغیر شخصیت خودشیفته بر الگوی سه‌عاملی شخصیت

گام	متغیر پیش‌بین	R	R ²	F	Sig.	B	b	t	Sig.
اول	روان‌پریشی‌گرایی	۰/۱۷	۰/۰۳	۵/۹۷	۰/۰۱	۰/۲۸	۰/۱۷	۲/۴۴	۰/۰۱
دوم	روان‌پریشی‌گرایی	۰/۲۷	۰/۰۷	۷/۵۱	۰/۰۰۱	۰/۳۵	۰/۲۱	۲/۰۳	۰/۰۰۳
	برون‌گرایی					۰/۲۱	۰/۲۱	۲/۹۷	۰/۰۰۳

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران

جدول ۶. تحلیل رگرسیون متغیر شخصیت ضداجتماعی بر الگوی سه عاملی شخصیت

گام	متغیر پیش بین	R	R ²	F	Sig.	B	b	t	Sig.
اول	روان‌پریشی‌گرایی	۰/۴۳	۰/۱۸	۴۳/۲۸	۰/۰۰۱	۰/۶۸	۰/۴۲	۶/۵۷	۰/۰۰۱
دوم	روان‌پریشی‌گرایی	۰/۵۱	۰/۲۶	۳۳/۶۱	۰/۰۰۱	۰/۴۸	۰/۳۰	۴/۴۶	۰/۰۰۱
	روان‌آزرده‌گرایی					۰/۲۰	۰/۳۰	۴/۴۴	۰/۰۰۱

مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالین ایران

[۲۶] و علی، آموریم^{۱۶} و چامورو پری مازیک^{۱۷} [۲۷] همسو است. روان‌پریشی‌گرایی ویژگی‌هایی مانند سردی عاطفی، رفتارهای ضداجتماعی و ناتوانی در همدلی با دیگران را دربرمی‌گیرد و به نظر می‌رسد بیشتر با ویژگی‌های شخصیت‌های ماکیاولیایی در ارتباط باشد؛ ویژگی‌هایی مانند فقدان درگیری هیجانی با دیگران و گسلس عاطفی شخصیت ماکیاولیایی که رایتمن^{۱۸} [۲۸] آن را توصیف کرده است، به‌خوبی با مفهوم روان‌پریشی‌گرایی آیزنک همخوانی دارد. از آنجایی که روان‌پریشی‌گرایی آیزنک عمدتاً رفتارهای ضداجتماعی را اندازه‌گیری می‌کند [۲۹]، این یافته با تحقیقات و نظریه‌هایی که معتقدند شباهت‌هایی بین شخصیت‌های ماکیاولیایی و ضداجتماعی وجود دارد و بر این اساس معتقدند که دو مفهوم مذکور ساختار مشابهی دارند، همسو است [۳۰]. در همین راستا اخیراً نشان داده شده است که ویژگی‌های ماکیاولیایی، ضداجتماعی و خشونت بعد شخصیتی واحدی را تشکیل می‌دهند [۳۱].

ب- شخصیت خودشیفته با روان‌پریشی‌گرایی و برون‌گرایی رابطه مثبت دارد. روان‌پریشی‌گرایی ویژگی‌هایی مانند سردی عاطفی، رفتارهای ضداجتماعی و ناتوانی در همدلی با دیگران را دربرمی‌گیرد و به نظر می‌رسد بیشتر با ویژگی‌های شخصیت‌های خودشیفته در ارتباط باشد. نظریه پردازان در حوزه خودشیفتگی تأکید زیادی بر فقدان همدلی، انعطاف‌ناپذیری، نداشتن گذشت و نابخشودگی و بی‌اعتمادی بنیادی در خودشیفتگی کرده‌اند [۳۲]. رابطه مثبت خودشیفتگی با برون‌گرایی که در پژوهش حاضر به دست آمد، با تحقیقات قبلی که عنوان کرده‌اند برون‌گرایی و توافق جویی کم از ویژگی‌های افراد خودشیفته است، همسو است [۹، ۱۱، ۳۳، ۳۴]. پیش‌بینی خودشیفتگی با کمک برون‌گرایی از نظر منطقی قابل توجیه است، زیرا برخی از نشانه‌شناسی‌های خودشیفتگی مانند خودنمایشگری و رفتارهای پرزرق و برق که مستلزم فقدان اضطراب و کمرویی در حضور دیگران است، مستلزم برون‌گرایی است.

ج- شخصیت ضداجتماعی با روان‌پریشی‌گرایی و روان‌آزرده‌گرایی

سه‌عاملی شخصیت، عامل‌های روان‌پریشی‌گرایی و برون‌گرایی توان لازم برای ورود به معادله رگرسیونی برای تبیین شخصیت خودشیفته را دارند. ضرایب حاصل از نتایج تحلیل رگرسیونی حاکی از آن است که در گام اول ورود متغیر روان‌پریشی‌گرایی به‌تنهایی می‌تواند سه درصد تغییرات شخصیت خودشیفته را پیش‌بینی کند. در گام دوم، ورود متغیر برون‌گرایی می‌تواند این مقدار را به ۷ درصد ارتقا دهد.

مطابق اطلاعات جدول شماره ۶، از بین عوامل سه‌گانه الگوی سه‌عاملی شخصیت، عامل‌های روان‌پریشی‌گرایی و روان‌آزرده‌گرایی توان لازم برای ورود به معادله رگرسیونی برای تبیین شخصیت ضداجتماعی را دارند. ضرایب حاصل از نتایج تحلیل رگرسیونی حاکی از آن است که در گام اول ورود متغیر روان‌پریشی‌گرایی به‌تنهایی می‌تواند ۱۸ درصد تغییرات شخصیت ضداجتماعی را پیش‌بینی کند. در گام دوم، ورود متغیر روان‌آزرده‌گرایی می‌تواند این مقدار را به ۲۶ درصد ارتقا دهد.

بحث

پژوهش حاضر با هدف مقایسه همبسته‌های شخصیتی صفات ماکیاولی، خودشیفتگی و ضداجتماعی (مثلث تاریک شخصیتی) بر اساس الگوی سه‌عاملی شخصیت انجام گرفت. بر اساس الگوی سه‌عاملی آیزنک این یافته‌ها به دست آمد:

الف- شخصیت ماکیاولیایی با روان‌آزرده‌گرایی و روان‌پریشی‌گرایی رابطه مثبت دارد. مؤثرترین قلمرو مقیاس‌های شخصیت تقابل سازگاری یا ثبات عاطفی با ناسازگاری است که با مقیاس روان‌آزرده‌گرایی آیزنک سنجدیده می‌شود. به نظر می‌رسد از ویژگی‌های مهم شخصیت‌های ماکیاولیایی روان‌آزرده‌گرایی زیاد باشد. این خود شاید تبیین‌کننده برخی ویژگی‌های آنان مانند غلبه عواطف منفی و حالت‌های الکسیثیمیک^{۱۳} و بی‌لذتی^{۱۴} باشد، حالت‌هایی که در طیف وسیعی از اختلالات روان‌آزرده‌وار نیز مشاهده می‌شود [۲۵-۲۳]. این یافته با یافته‌های مک‌هوسکی^{۱۵}

16. Amorim

17. Chamorro-Premuzic

18. Wrightsman

13. Alexithymic

14. Anhedonia

15. McHoskey

رابطه مثبت دارد. آیزنک، فرد روان‌پریش را به عنوان کسی که در انتهای ترین نقطه پیوستار سلامتی روان‌پریشی^{۱۹} قرار گرفته است، در نظر می‌گیرد [۳۵]. ارتباط شخصیت ضداجتماعی با روان‌پریشی‌گرایی آیزنک کاملاً قابل انتظار است، زیرا مقیاس روان‌پریشی‌گرایی آیزنک عمدتاً گرایش‌های ضداجتماعی را می‌سنجد [۲۹]. هم از نظر نشانه‌شناسی اختلال شخصیت ضداجتماعی و هم از نظر ارتباط با مقیاس روان‌پریشی‌گرایی آیزنک، می‌توان گفت شخصیت‌های ضداجتماعی در به کارگیری اصول اخلاقی زیاد دقیق نیستند و به احتمال زیاد این افراد لذت‌گرایی بیشتری دارند [۳۶]. به عبارتی در این افراد نظارت وجدان بر کنش‌های فرد ضعیف است و پایبندی اندکی به اصول اخلاقی نشان می‌دهند. یافته‌های این بخش از پژوهش با نتایج تحقیقات قبلی [۱۸-۱۶، ۲۰] همسو است.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج حاصل‌شده و در جمع‌بندی کلی، می‌توان نتیجه‌گیری کرد وجه مشترک شخصیتی مطابق الگوی سه‌عاملی در مثلث تاریک شخصیتی روان‌پریشی‌گرایی است. یافته‌ای که در الگوی شش‌عاملی نیز به دست آمده است و بر اساس الگوی هگزاکو، مثلث تاریک شخصیتی با مؤلفه صداقت رابطه معکوس دارند [۳۷].

پژوهش حاضر از دو نظر محدودیت داشت: اول اینکه ابزارهای سنجش پژوهش طولانی بود و این مسئله ممکن است با ایجاد خستگی در شرکت‌کنندگان، نتایج پژوهش را تحت تأثیر قرار داده باشد. دوم اینکه پژوهش حاضر در جامعه آماری دانشجویان عمدتاً کارشناسی صورت گرفت، از آنجایی که نمونه‌های بالینی مبتلا به اختلالات شخصیت در پژوهش حاضر شرکت نداشتند، در تعمیم نتایج باید این محدودیت را در نظر گرفت. بر این اساس توصیه می‌شود نتایج پژوهش حاضر در این گروه‌ها نیز بررسی شود.

سپاسگزاری

از دانشجویان دانشگاه پیام نور مرکز تبریز که در انجام این کار پژوهشی ما را یاری کردند، قدردانی می‌شود. بنا به اظهار نویسنده مسئول مقاله، حامی مالی و تعارض منافع وجود نداشته است.

References

- [1] Kowalski RM. Behaving badly: Aversive behaviors in interpersonal relationships. Washington, D. C.: American Psychological Association; 2000.
- [2] Paulhus DL, Williams KM. The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*. 2002; 36(6):556-63. doi: 10.1016/s0092-6566(02)00505-6
- [3] Rauthmann JF. Towards multifaceted Machiavellianism: Content, factorial, and construct validity of a German Machiavellianism Scale. *Personality and Individual Differences*. 2012; 52(3):345-51. doi: 10.1016/j.paid.2011.10.038
- [4] Kerekes Z. The Presence of others, prosocial traits, Machiavellianism. *Social Psychology*. 2010; 41(4):238-45. doi: 10.1027/1864-9335/a000032
- [5] AlAin S, Carré A, Fantini-Hauwel C, Baudouin J, Besche-Richard C. What is the emotional core of the multidimensional Machiavellian personality trait? *Frontiers in Psychology*. 2013; 4:1-8. doi: 10.3389/fpsyg.2013.00454
- [6] Christie R. *Studies in Machiavellianism*. London: Academic Press; 1970.
- [7] Christie R. Why machiavelli? In: Christie R, Geis F, editors. *Studies in Machiavellianism*. New York: Academic Press; 1970.
- [8] American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Washington, D. C.: American Psychiatric Association; 2013.
- [9] Mark Young S, Pinsky D. Narcissism and celebrity. *Journal of Research in Personality*. 2006; 40(5):463-71. doi: 10.1016/j.jrp.2006.05.005
- [10] Watson PJ, Biderman MD. Narcissistic personality inventory factors, splitting, and self-consciousness. *Journal of Personality Assessment*. 1993; 61(1):41-57. doi: 10.1207/s15327752jpa6101_4
- [11] Bradlee PM, Emmons RA. Locating narcissism within the interpersonal circumplex and the five-factor model. *Personality and Individual Differences*. 1992; 13(7):821-30. doi: 10.1016/0191-8869(92)90056-u
- [12] Oltmanns TF, Friedman JN., Fiedler ER, Turkheimer E. Perceptions of people with personality disorders based on thin slices of behavior. *Journal of Research in Personality*. 2004; 38(3):216-29. doi: 10.1016/s0092-6566(03)00066-7
- [13] Wallace HM, Baumeister RF. The performance of narcissists rises and falls with perceived opportunity for glory. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2002; 82(5):819-34. doi: 10.1037/0022-3514.82.5.819
- [14] Board BJ, Fritzon K. Disordered personalities at work. *Psychology, Crime & Law*. 2005; 11(1):17-32. doi: 10.1080/10683160310001634304
- [15] Ross SR, Lutz CJ, Bailley SE. Psychopathy and the five factor model in a noninstitutionalized sample: A domain and facet level analysis. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*. 2004; 26(4):213-23. doi: 10.1023/b:joba.0000045337.48535.a5
- [16] Jakobwitz S, Egan V. The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*. 2006; 40(2):331-9. doi: 10.1016/j.paid.2005.07.006
- [17] Lee K, Ashton MC. Psychopathy, Machiavellianism, and narcissism in the five-factor model and the HEXACO model of personality structure. *Personality and Individual Differences*. 2005; 38(7):1571-82. doi: 10.1016/j.paid.2004.09.016
- [18] Veselka L, Schermer JA, Martin RA, Vernon PA. Relations between humor styles and the Dark Triad traits of personality. *Personality and Individual Differences*. 2010; 48(6):772-4. doi: 10.1016/j.paid.2010.01.017
- [19] Eysenck HJ, Eysenck SBG. *Manual of the Eysenck personality questionnaire*. London: Hodder & Stoughton; 1975.
- [20] KhajeMogehi N. [Development and validation of Millon Clinical Multiaxial Inventory-II (MCMI-II) (Persian)] [MSc. Thesis]. Tehran: Iran university of Medical science; 1995.
- [21] Choca JP, Vandenberg E, Shanley LA. *Interpretive guide to Millon Clinical Multiaxial Inventory*. Washington D. C.: American Psychiatric Association; 1997.
- [22] Kaviani H, Pournasseh M, Mousavi A. [Standardization and validation of the revised Eysenck personality questionnaire in the Iranian population (Persian)]. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2005; 11(3):304-11.
- [23] Costa PT, McCrae RR. *Revised NEO Personality Inventory (NEO PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual*. Odessa, Florida: Psychological Assessment; 1992.
- [24] Mennin DS, McLaughlin KA, Flanagan TJ. Emotion regulation deficits in generalized anxiety disorder, social anxiety disorder, and their co-occurrence. *Journal of Anxiety Disorders*. 2009; 23(7):866-71. doi: 10.1016/j.janxdis.2009.04.006
- [25] Demenescu LR, Kortekaas R, den Boer JA, Aleman A. Impaired attribution of emotion to facial expressions in anxiety and major depression. *PLoS ONE*. 2010; 5(12):e15058. doi: 10.1371/journal.pone.0015058
- [26] McHoskey JW. Machiavellianism and personality dysfunction. *Personality and Individual Differences*. 2001; 31(5):791-8. doi: 10.1016/s0191-8869(00)00187-2
- [27] Ali F, Amorim IS, Chamorro-Premuzic T. Empathy deficits and trait emotional intelligence in psychopathy and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences*. 2009; 47(7):758-62. doi: 10.1016/j.paid.2009.06.016
- [28] Wrightsman LS. Interpersonal trust and attitudes towards human nature. In: Wrightsman L, Shaver P, editor. *Measures of Personality and Social Psychological Attitudes*. New York: Academic Press; 1991.
- [29] Day S, Peters E. The incidence of schizotypy in new religious movements. *Personality and Individual Differences*. 1999; 27(1):55-67. doi: 10.1016/s0191-8869(98)00218-9
- [30] McHoskey JW, Worzel W, Szyarto C. Machiavellianism and psychopathy. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1998; 74(1):192-210. doi: 10.1037/0022-3514.74.1.192
- [31] Pailing A, Boon J, Egan V. Personality, the dark triad and violence. *Personality and Individual Differences*. 2014; 67:81-6. doi: 10.1016/j.paid.2013.11.018
- [32] Kernberg OF. *Agressivity, narcissism and self-destructiveness in the psychotrapeutic relationship: New development in the psychopathology and psychotherapy of severe personality disorders*. New Haven: Yale University Press; 2004.

- [33] Egan V, McCorkindale C. Narcissism, vanity, personality and mating effort. *Personality and Individual Differences*. 2007; 43(8):2105-15. doi: 10.1016/j.paid.2007.06.034
- [34] Miller JD, Gaughan ET, Pryor LR, Kamen C, Campbell WK. Is research using the Narcissistic Personality Inventory relevant for understanding narcissistic personality disorder? *Journal of Research in Personality*. 2009; 43(3):482-88. doi: 10.1016/j.jrp.2009.02.001
- [35] Goulding A. Schizotypy models in relation to subjective health and paranormal beliefs and experiences. *Personality and Individual Differences*. 2004; 37(1):157-67. doi: 10.1016/j.paid.2003.08.008
- [36] Garousi Farshi M. [The new approaches to personality assessment (Persian)]. Tabriz: Jame'e Pazhooh; 2001.
- [37] Lee K, Ashton MC. The dark triad, the big five, and the HEXACO model. *Personality and Individual Differences*. 2014; 67:2-5. doi: 10.1016/j.paid.2014.01.048

Archive of SID